

# SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXIV. (18)

No. (Štev.) 8

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

25. februarja 1965

## Iz nasilja v nasilje

Ni še minilo leto dni, odkar so komunistični oblastniki doma zadržali revijo „Perspektive“ in zaplenili Rožančevu dramo-satiro „Topla greda“, ko je v svet prišel glas o novem nasilju, ki so ga izvršili doma isti komunistični funkcionarji.

Socialistična zveza delovnega ljudstva, odn. njena predsednica Vida Tomšičeva, si je nadela namreč nalogo, da bo slovenski revialni tisk, v katerem so začele prihajati do vedno vidnejšega izraza težnje po svobodnejšem in nekontroliranem izražanju misli in mnenj slovenskih kulturnih delavcev, disciplinirala ter ga znova spravila na „pravo linijo“, da bo pisanje sedanjih slovenskih revij zopet v skladu s političnimi, gospodarskimi in kulturnimi načeli sedanjega materialističnega komunističnega sistema. Pod pretežno „urejevanja pravnega statusa revij“ je Vida Tomšičeva tokrat udarila po neposlušnih urednikih in sodelavcih revije „Sodobnost“. Uredniški odbor te sedanje osrednje slovenske revije so sestavljali naslednji kulturni delavci: Marjan Brezovar, Franc Černe, Niko Grafenauer (kritika), Aleksander Čolnik, Marjan Kolar, Vladimir Kralj, Pavle Merku, France Novak, Boris Paš, Ivo Petrič, France Pibernik, Dušan Pirjevec (splošna publicistika), Smiljan Rozman, Ivan Sedej (kritika), Drago Šega (leposlovje), Jože Šifer, Stanko Šimenc, Bojan Štih, Rapa Šuklje in Pavle Zidar. Korektorica revije je bila Sonja Kraigherjeva, za uredništvo sta odgovarjala Dušan Pirjevec in Drago Šega. Po odredbi Vide Tomšičeve je bil gornji uredniški odbor razpuščen, Mitja Mejak in Matej Bor sta pa dobila naročilo, da revijo „Sodobnost“ znova usmerita tako, da bo njeno pisanje v skladu z uradniško komunistično politiko.

Udarec po uredniškem odboru in sodelavcih „Sodobnosti“ je vzbudil veliko nevoljo v slovenskem kulturnem svetu, kajti kulturnikom postaja že odvratna tla, ki jo morajo neprestano delati komunistični partiji. Zlasti študentska mladina se je znova dvignila. To se je pokazalo na sestanku, ki je bil v okviru študentske tribune „Čas in svet“ dne 21. dec. 1964 v Ljubljani. Na sestanku so njegovi organizatorji povabili „mimo urednikov revij „Sodobnost“, „Problemi“ in „Teorija in praksa“ tudi predstavnike glavnega odbora Soc. zveze del. ljudstva in Centralnega komiteja Zveze mladine Slovenije. Namen večera je namreč bil, „da se študentje seznanijo, in sicer direktno iz ust najbolj merodajnih, o aktualnih dogodkih v našem kulturnopolitičnem življenju, ki vzbujajo, po vsem sodeč, pri študentih veliko zanimanje“. Se pravi z drugimi besedami: Sestanek je bil sklican po naročilu „od zgoraj“.

Poročilo o sestanku je pod naslovom „Večer med zavzetimi poslušalci“ napisal VIR ter ga objavil v DELU z dne 23. XII. 1964. Pisec v uvodu pove, da je bilo „izhodišče razgovora akcija SZDL za ureditev družbenega in samoupravnega položaja revij“ in da se je „razprava sukala okrog spremembe v uredništvu „Sodobnosti“, ob tem pa segala tudi v širšo kulturno in družbeno politično problematiko“. Vida Tomšičeva je po pisčevih navedbah „izčrpno pojasnila aktivnost Soc. zveze in vsestransko osvetlila načelne vidike njenih prizadevanj“, nato pa je bila debata, v katero so „mimo študentov“ posegali dr. Dušan Pirjevec, Veljko Rus, prof. Janez Stanovnik, Matej Bor, Mitja Mejak, Ciril Zlobec, Ivan Bratko in dr. V njej „so se izluščila in polarizirala stališča do mnogih konkretnih problemov našega revialnega življenja, pa tudi do vprašanj, ki zadevajo našo družbeno oz. samoupravno ureditev“. Tako pisec članka VIR, ki nato tudi prizna, „da v tem smislu nemara ni bilo povedano nič novega, vsekakor pa je tudi razgovor potrdil nujnost, da se položaj v revialnem tisku — in tudi v kulturnem območju, ki je s tem povezano — čim prej razčisti“.

Sestanek je moral biti zelo živahen in ves čas sila napet. To izhaja iz pisčevega poročila, ko ob koncu ugotavlja: „Razprava je bila vseskozi živahna in posejana z živimi utrinki, čeprav ne-

## Nevarnost pogajanj za Južni Vietnam

Po ameriških letalskih napadih na Severni Vietnam se je med zavezniki Hočiminha, severnovietnamskega komunističnega predsednika: Kitajsko in ZSSR na eni ter ZDA na drugi strani razvil besedni dvoboj, poln vojnih groženj. Moskva in Peking zahtevata, da se morajo Amerikanci umakniti iz Južnega Vietnama, Amerikanci pa zagotavljajo, da Južnega Vietnama ne bodo prepustili komunistom.

Ameriški obrambni minister McNamara je izjavil, da ZDA nimajo druge izbire, kakor braniti Južni Vietnam pred komunisti. „Ne gre za izgubo majhne države, pač pa za mnogo več. Čim bi komunisti dobili Južni Vietnam, bi se vrgli na Laos in Tajlandijo. Tako bi se mi znašli znova pred enakim problemom ali pa bi jim morali prepustiti vso jugovzhodno Azijo. Komunisti bi napravili velik korak v svoji borbi za nadvlado nad svetom, Kitajška pa bi pridobila na prestižu,“ je zatrjeval McNamara.

Medtem je priletel v Washington francoski zunanji minister Couve de Murville na razgovore z Ruskom. De Gaulle zagovarja pogajanja s komunisti.

V Washingtonu so mnenja glede tega deljena. Ker je prišlo v minulih dneh do nove revolucije med južnovietnamskimi generali, so nekateri v Wa-

shingtonu znova začeli zahtevati, da naj bi zaradi kronične politične nestabilnosti v Južnem Vietnamu poskušali začeti pogajanja s komunisti, ker sicer gverile ne bo konec. Toda Rusk je baje izjavil Murvillu, da doslej ni ugotovil, da bi bili azijski komunisti pripravljeni napraviti z ZDA sporazum, ki bi bil sprejemljiv za Washington. Zato bi bila pogajanja že vnaprej obsojena na neuspeh.

Johnson zagovarja mnenje, da je treba vojno s komunisti peljati sredi med obema skrajnostima: diplomatsko in vojaško. Poleg Francije pa tudi Anglija pritiska na Washington, naj bi resno mislil na pogajanja. Wilson trdi, da je dobil iz Moskve zagotovilo, da bi radi videli mirno rešitev vietnamskega problema. Edini, ki da se še zoperstavlja pogajanjem, je Peking, čigar glasilo „Ljudski dnevnik“ je objavilo, da „se bo mir vrnil v Vietnam šele po umiku ameriških čet.“

Amerikancem gre vojna v Južnem Vietnamu močno na živce, toda s težkimi žrtvami počasi uvidevajo, da bodo še bolj izgubili prestiž, če se spustijo s komunisti v pogajanja, ne da bi zagotovili tej državi svobodo. Doslej so svobodo Južnemu Vietnamu že nešteto krat obljubili.

## Spor med Bonnom in Kairom na višku

Spor med Zahodno Nemčijo in Egiptom se bliža višku. Egipčanski diktator Nasser, ki izigrava zahodnjake že dolga leta z naslanjanjem na Moskvo, je, kakor je znano, povabil vzhodnonemškega komunističnega predsednika Ulbrichta na obisk v Kairo, ne da bi mu bila mar gospodarska pomoč, ki jo dobiva od Zahodne Nemčije.

Zahodnonemški predsednik Erhard je Nasserju zagrozil, da mu bo ustavil nadaljnjo pomoč, če bo sprejel Ulbrichta. Nasser se grožnje ni ustrašil in Ulbricht je minulo nedeljo iz Pankowa odletel v Dubrovnik — skozi zahodne evropske države ni niso dovolili potovati — kjer se je vkrcal na vzhodnonemško ladjo Völkerfreundschaft (Priateljstvo med ljudstvi) in odplul proti Aleksandriji, kamor je bil njegov prihod napovedan za 24. t. m.

V Dubrovniku so mu jugoslovanski komunisti priredili, kakor je bilo pričakovati, slovesen sprejem in Ulbricht je izjavil, da z veseljem pričakuje obisk Tita v Vzhodni Nemčiji.

mara ni potekala najbolj smotno, o čemer mimo vsebinskih disgresij najbolje priča že samo dejstvo, da se je zavlekla čez drugo jutranjo uro“.

Istega dne so o sed. posegu komunističnih oblastnikov v sodobni slovenski revialni tisk v domovini razpravljali tudi slovenski književniki v Društvu slovenskih književnikov. Predsednica društva Mira Mihelčičeva je v zvezi s sedanjim položajem „Sodobnosti“ obnavljala zahtevo, naj bi Društvo slovenskih književnikov dobilo svojo lastno revijo. K besedi se je oglasil tudi Josip Vidmar, ki, kot znano, pod komunisti zavzema razne položaje vrhunskih slovenskih kulturnih in znanstvenih ustanov. V svojih izjavah je seveda zagovarjal razpust uredniškega odbora „Sodobnosti“, ker da je šla revija „v neko smer, ki ji je tuje zdravo pojmovanje kulturnega in sploh javnega življenja“. Tako je reproduciral Vidmarjev poseg v debato pisatelj France Novšak v Delu z dne 24. XII. 1964 v članku „Književniki o revialnem življenju“.

V isti številki Dela se je oglasil tudi Janez Jerovšek. Njegove misli o sedanjih slovenskih revialni problematiki je Delo objavilo pod naslovom „še ena beseda o neurejenosti našega revialnega tiska“. Toda list se je zavaroval s tem, da je Jerovškovega članek objavil pod zaglavjem „Prejeli smo“. Pisec članka odkrito pove, da je „razrešitev uredniškega odbora Sodobnosti povzročila pri večini njenih sodelavcev dokaj mučen vtis. To nelagodno občutje se je preneslo tudi na širši krog kulturnih delavcev. In v tej situaciji je odstopil tudi uredniški odbor „Problemov“.

Tako o sodobni slovenski revialni proble-

matiki tisti slov. kult. delavci, ki bi se radi otresli suženjstva komunistične partije. Njihov odpor proti nasilju, ki ga kom. oblastniki izvajajo nad svobodo izražanja misli in govora, pa samo znova potrjuje, da je komunizem resnično največja nesreča, ki je sploh mogla priti nad slovenski narod. Saj ljudem ni odzvela samo politična, gospodarska in verske svobode, ampak jih je zasužnjila tudi duhovno ter nadzoruje celo njihove misli in najmanjšo težnjo po njenem svobodnem izražanju zatira z najbrutalnejšim nasiljem.

Spričo takega stanja je nadvse bridka ugotovitev, da sedaj pod komunisti doma ni niti ene revije, niti enega lista, ki bi mogel in smel objaviti svobodno izraženo misel in željo.

Ali se ob tem prežalostno dejstvu zavedamo zadosti zgodovinskega pomena svobodnega slovenskega tiska, ki ga imamo slovenski demokrati izseljenci po svetu? Ali izpolnjujemo do njega svoje dolžnosti tako, kakor bi jih morali kot živi udje trpečega slovenskega naroda? Ali ga podpiramo zadosti, da bo vztrajal še naprej kot glasnik od komunistov zatiranega naroda, ter svobodni demokrati svet opozarjal na politično, gospodarsko, kulturno in duhovno suženjstvo, ki ga morajo Slovenci še vedno prenašati pod komunisti in njihovo tiranijo, in da bo po svojih močeh pripomogel, da se bo čimprej končala ta najbolj nesrečna doba slovenskega naroda in napočila nova, ko bo v Sloveniji sleherni list, sleherni revija pričala, da slovenskega ustvarjalnega duha ne ovira več nobena mračna reakcionarna sila, da ne bi mogel priti do povsem svobodnega izražanja?

## Ranger

Prejšnjo sredo so z oporišča Cape Kennedy (ex Cañaveral) odstrelili proti Luni satelit Ranger 8, opremljen s televizijskimi in fotografskimi napravami, da bi znova fotografiral zemeljski satelit. Med poletom so Rangerja naravnali v določeno smer ter je v zgodnjih sobotnih urah treščil na Luno, 26 kilometrov proč od predvidene točke v Mirmnem morju.

Ranger 8 je začel fotografirati Lunino površje 23 minut pred padcem, tako da je oddal v laboratorij v Pasadeni v Kaliforniji nad 7500 prvovrstnih fotografij. Med poletom so ga naravnali tako, da je letel v ostrem kotu proti Luni in je tako imel več časa za fotografiranje med padanjem na Luno. Vdelali so vanj tudi dve fotokameri več, kakor jih je imel njegov predhodnik Ranger 7. Ranger 8 je padal na Luno nad črto, ki loči osvetljeni del Lune od temnega, tako da so vse najmanjše vzpetine metale dolge, ostre sence. Zato so fotografije Rangerja 8 močno plastične in odlične za študij Luninega površja.

Fotografiral je ok. 700 km dolžine Luninega površja pri svojem padanju, prve slike pa zavzemajo 300 km širine. Zadnja fotografija kaže ok. 300 kvadratnih metrov Lunine površine.

Med strokovnjaki se je po prvem pregledu Rangerjevih fotografij razvila živahna debata, iz kakšnega materiala naj bi bilo Lunino površje. Nekateri trdijo, da je vsa Luna pokrita, vsaj na tkzv. morjih, s 15 do 18 metrov debelo plastjo finega prahu, v katerem se bo pogreznila raketa s kozmonavti in da je zato tvegano pristajanje na Luni. Drugi spet trdijo, da je Lunino površje pokrito s poroznim materialom, ki pa je trden nekako tako, kakor snežni srež in da bo zato vzdržal rahel, previden pristonek rakete s kozmonavti.

Še letos nameravajo Amerikanci poslati na Luno prve aparate, ki bodo pristali na površju, poslali fotografije s

površja samega, pobirali Lunin material in ga istočasno analizirali in sporočili izsledke na Zemljo, ugotavljali temperaturo površja in njegove notranjosti ter radioaktivnost Lune.

Medtem, se pravi sredi julija, bo pa priletel mimo Marsa ameriški satelit Mariner IV. Na svoje sedem in pol mesečno potovanje je odletel, kakor je znano, lanskega 28. novembra. Doslej se mu na dolgem potovanju po vesolju ni nič pripetilo, vsi aparati na njem delujejo v redu, tako da upajo, da bo poslala na Zemljo fotografije rdečega planeta, iz katerih bo morda razvidno, kakšno je v resnici njegovo površje in kakšne vrste, če sploh katere, življenje obstaja na njem.

## 2. TEDNA V TEDEU

Papež Pavel VI. je v ponedeljek 22. t. m. uradno imenoval nove kardinale, med katerimi sta tudi zagrebški nadškof dr. Franjo Šeper ter praški nadškof Jože Beran. Slednji je bil 16 let v konfinaciji pod komunisti. Nekaj let se zanj sploh ni vedelo, če je še živ. Tajni razgovori med Vatikanom in sedanjo komunistično vlado v Pragi so privedli do rezultata, tako da je češka vlada dovolila odhod kardinalu Beranu v Rim. Kardinal Beran se iz Rima ne bo več vrnil v Prago, zato je Vatikan imenoval za vikarja praške nadškofije škofa Františka Tomaška, ki je pred sedanjimi oblastmi v Pragi že položil predpisano prisego. Nadškof Beran pod komunisti ni hotel priseči. Kardinala Berana je ob prihodu v Rim na letališču sprejel osebni papežev tajnik, papež Pavel VI. ga je pa že naslednji dan sprejel v polurno avdienco.

V Rio de Janeiro bo meseca marca sestanek predsednikov ameriških republik. Za ta sestanek bodo izkoristili obisk, ki ga bo napravil v omenjenem času Brazilu am. preds. Johnson.

## Iz življenja in dogajanja v Argentini

### Prva volilna zmaga Illijeve vlade

V argentinski severni provinci Formosa so bile v nedeljo, 21. t. m. volitve za spopolnitev provincijskega parlamenta. Za volitve je bilo veliko zanimanje. Vse politične skupine so jim pripisovale velik pomen, ker naj bi bile barometer, ki naj bi pokazal razpoloženje ljudstva za volitve dne 14. marca. Zato so prvaki posameznih političnih strank vodili osebno volilno kampanjo. Predsednik vladne ljudske radikalne stranke dr. Balbin je npr. prepotoval provinco vzdolž in počez. Shode v tej provinci so imeli tudi biv. predsednik Frondizi, predsednik intransigentne radikalne stranke dr. Alende, predsednik kršč. dem. stranke dr. Horacij Sueldo in vidnejši peronistični funkcionarji.

Pri volitvah so zmagali ljudski radikali s skoro 3.000 glasovi večine ter imajo sedaj sami večino v provincijskem parlamentu vlado so pa imeli že sedaj. Nedeljska zmaga jim je tudi zagotovila izvolitev senatorja. Pri volitvah sta si dejansko stali nasproti samo dve močni skupini: ljudski radikali in peronisti, ki so imeli svoje kandidate na listi stranke Unión popular.

Ko je predsednik dr. Illia zvedel za volilno zmago v prov. Formosa, je izjavil, da je zelo zadovoljen. Zatrjeval je, da so bile volitve povsem svobodne in pravilno izvedene. Pričakuje, da bodo prav takšne tudi 14. marca. Svojega veselja nad prvo volilno zmago vladne ljudske radikalne stranke ni prikrival tudi notr. minister dr. Palmero. Zatrjeval je, da je bil to v resnici državljanski dan prave demokracije. Je nov izraz svobodno izražene ljudske volje. Dalje je zatrjeval, da rezultat volitev v Formosi potrjuje, da vlada in ljudstvo zmagujeta posamezna obdobja za končno demokratsko obnovo, zagotavljajoč svobodno udeležbo pri volitvah vsem državljanom brez omejitev. To, kar povedo volilni rezultati, je končno potrdilo demokracije. Končno je zatrjeval, da za vlado ni zmagovalcev in ne premagancev. Za njo so samo rodoljubi in Argentinci, kajti pri volitvah je zmagala demokracija.

Vladni ljudski radikali zatrjujejo, da

so vse opozicionalne skupine podpirale pri nedeljskih volitvah peroniste, samo, da bi zrušili vladne radikale. Po vsem to ne bo držalo, ker bi v tem primeru gotovo doživeli poraz, saj so samo npr. Frondizijevci dobili nad 8.000 glasov, Alendejevi intransigentni radikali po nad 2.000. Krščanski demokrati so se s 1788 glasovi uvrstili po moči na 5. mesto. Od zadnjih volitev so pa nazadovali.

Prihodnja preizkušnja za radikale bodo prihodnje nedelje volitve v provinci La Rioja. Čeprav je že pustna nedelja, bodo vseeno volitve.

### Proračun izglasovan

V četrtek, 18. t. m., je vlada dr. Illie končno dosegla zmago nad opozicijo v parlamentu, ko je od opozicionalnih poslanskih klubov pregovorila toliko poslancev, da je bil v poslanski zbornici dosežen kvorum 97 poslancev in da je zbornica sploh lahko zasedala. Opozicija je sklenila, da bo storila vse, da v zbornici kvoruma ne bo. Pa se ji to ni posrečilo, ker je bilo v zbornici 63 ljudskih radikalov, trije kršč. demokrati, 8 peronistov, 4 iz Federacije provinc. strank, 2 iz intransigentne radikalne stranke, 3 neodvisni in eden iz Aramburjeve politične stranke. Kvorum je omogočil kršč. demokratski poslanec Torreira, ki je kot 97 vstopil v zbornico.

Opozicionalni poslanci so glasovali sicer proti sprejetju proračuna, na katerega je bila vezana tudi sprememba čl. 49 o ustrojstvu Centralne banke, ki daje vladi pooblastilo, da v tem letu zviša izdajanje denarja za 50 milijard pesov. Ker opozicija za svoj predlog ni mogla dobiti dve tretjinske večine, je proračun z omenjeno spremembo pravil Centralne banke postal zakon.

### Izredna vročina v Argentini

V Argentini je letos izredna vročina. V Buenos Airesu je bil najbolj vroč dan v sredo, 17. t. m., ko smo imeli 38° C. Naslednje dni je vročina sicer nekoliko padla, toda samo za nekaj stopinj, medtem, ko se je odstotek vlage povečal, da je postala vročina še neznošljiva. V noči od sobote na nedeljo in se je vse me nekoliko ohladilo. (Nad. 2. str.)



DR. LUDOVİK PUS

**Ob dvajsetletnici**

(Pripombe k Zborniku Svobodne Slovenije za leto 1965)

Kar sem zadnjič napisal o anketi pod naslovom „Kaj sodim o komunizmu“, je bilo vzeto iz srednjega dela Zbornika, in predstavlja komaj peti del celotne knjige. Sedaj bi rad povedal svojo misel tudi o ostalih vsebini in bom tu nekaj rekel o tretjem delu, katerega dajem skupen naslov: **Ob dvajsetletnici**. Prvazaprav ima ta del Zbornika tri poglavja, prvo pod navedenim naslovom, drugo nosi napis: **Slovenstvu v čast, narodu v ponos**, tretje, najbolj raznovrstno pa: **Razgledi**. Vendar se pestra vsebina po mojih mislih lahko brez skrbi uvrsti pod skupni naslov: **Ob dvajsetletnici**, kajti uspehi, ki so jih dosegli opisani odlični slovenski znanstveniki — begunci v svobodnem svetu, so ocenjeni z gledališča njihovega uveljavljanja v svobodnem svetu po dvajsetletnem vztrajnem in napornem prizadevanju, da bi slovensko ime in dosežke slovenskega duha vcepili na vodilne ustanove znanosti. Tudi Razgledi motrijo slovensko dejavnost v leposlovju, šolstvu, verskem življenju in vsem drugim pod vidikom 20 letnega življenja v zdomstvu.

Vendar kaže na značaj dvajsetletnice najbolj izrazito prvo poglavje tega dela, ko resnično v njem pisci obujajo spomine na dogodke pred 20. leti. Mnogi teh sestavkov, rečem lahko, večina nam nazorno pripovedujejo strahotne dogodke izpred dveh desetletij, ki so jih pisatelji sami osebno doživeli. Nič ni sledu o avtorjevi pisateljski zaščitenosti ali o bujni fantaziji v teh grozotnih opisih, marveč je vse čista, stvarna resnica, osebno doživeta in dokazana s krajevnimi in časovnimi podatki, navedbami oseb in okoliščin, ki ne dopuščajo nobenega dvoma, da je vse res. Kaj vse so morali slovenski ljudje v celoti pretrpeti v onem času, če je že tu v Zborniku opisana kaplja v morje trpljenja slovenskega naroda tako pretresljiva in grozna!

V uvodu v to poglavje razčlenjuje Miloš Stare položaj naroda med vojno po tujevi okupaciji ter navaja dogodke, ki so se odigrali med činitelji narodovih vodilnih krogov, vse do zloma nacizma. Dotakniti se je moral tudi vloge generala Rupnika in jo postaviti v pravilno perspektivo. Mislim, da je ravno Stare najbolj pristen izreči sodbo o vprašanju, ki nikdar v bližnji preteklosti in ne sedaj ni pomembno dovolj in ne primerno, da razdvaja našo ideološko emigracijo. Bil je namreč v osredju političnih in vojaških dogodkov, ki so se odigrali podtalno med okupacijo in revolucijo, in ve za stvari, ki so malokomu drugemu znane. Iz njegovih izjav sledi, da so bile slovenske politične demokratične stranke složne in enotne v onih kritičnih časih ter so se polno zavedale svoje odgovornosti. V taki odgovornosti so bili zakoreninjeni ukrepi političnega in vsakega drugega

značaja, ki so jih stranke soglasno sklenile in izvajale, zavedajoč se težje položaja. Potisniti to dejstvo ob stran, kakor da bi ga ne bilo, je v onih kritičnih časih bilo neodgovorno dejanje, ki je kvarno vplivalo tudi na slogu med vojaškimi formacijami. To nehoti dokazuje izredno zanimiv opis četništva na Štajerskem, ki je bil zame v svojih podrobnejših nekaj novega. Se pravi, za četništvo smo vedeli že med okupacijo, a kako je ta pokret nastal in se razvijal in kako je netil upor zoper Nemce in komunizem, iskal stike z Ljubljano in končno se strnjeno prebil k angleški vojaški oblasti na Koroškem, dokler ni njegov ustanovitelj in poveljnik Jože Melaher kot poslednji oddal orožja še-le v Udinah, tega nisem vsega vedel, pa se splača vedeti. Trdno sem prepričan, da bo to bral vsak zaveden Slovenec z užitek in ponosom.

Ko so bile v tem poglavju popisane tegobe naših ljudi pred 20. leti in so bili tudi prikazani zgodovinski dogodki tistega časa, kakor oni okrog Turjaka — bridkega spomina, se poglavje zaključuje z opisom prvega slovenskega parlamenta v Ljubljani, dne 3. maja 1945. Udeležil sem se ga sam in se živo spominjam tistega večera na Taboru. Kakor kres strašni temi je planil proti nebu plamen žive, veličastne narodne zavednosti in neutišljive volje po neodvisnosti in svobodi v lastni državi — ter hipoma ugasnil. V spominu je veličastje dogodka ostalo kot velike, prelepe sanje, ki jih je kruta stvarnost položaja razblinila v nič. In vendar se je dne 3. maja 1945 res zgodilo, kar je Tine Debeljak objavil sedaj v Zborniku, in kar pomeni važen mejnik v zgodovini našega naroda, zgodovinski fakt prvega reda, ki ga nihče ne more spraviti s sveta. Prišel bo dan, ko bo narod slovenski na tem faktu začel graditi svojo bodočnost. Morda tačas marsikaterega med nami ne bo več med živimi, pa to stvari ne spremeni mnogo — narod bo živel. Naša naloga sedaj je, da vero v vstajenje naroda iz sužnosti ohranjamo in utrjujemo. Zato moramo sami vedeti o takih važnih dogodkih in jih stalno nositi v svojem umu in srcu.

Naslednje poglavje v tem delu Zbornika predstavlja bralcem tri slovenske osebnosti, ki so se s silo svojega duha in volje povzpelle visoko v elito znanstvenega sveta. Eden (Milan Komar) kot filozof, drugi (K. V. Truhlar) kot teolog in tretji (Franc Zajdel) kot medicince. Moram pa takoj dostaviti, da ti trije nikakor niso edini med našimi izseljenimi inteligenti, ki svojemu narodu delajo čast po vseučiliških stolicah, po znanstvenih laboratorijih in drugod, celó v področju modernih političnih organizacij, če hočete. Ni nas Slovencev veliko, a kakovost našega človeka na visokih in odgovornih položajih izkazuje, da smo enakovredni šte-

vilčno največjim narodom. Se pravi, na vseh položajih, kjer se zahteva kvaliteta. Upam, da bo Zbornik nadaljeval s prikazovanjem slovenskih ljudi takih kvalitete. Na nas vseh pa je, da o tem beremo, da se ne bi nikoli podcenjivali!

Zadnje poglavje Zbornika pod naslovom: **Razgledi** je najbolj pestro. Je pač pestro tudi življenje slovenskih izseljencev, razkropljenih po vsem svetu, njihova dnevna borba za vsakdanji kruh in njihovi duhovni napor, da bi se ohranili kot Slovenci, in kot dobri verni ljudje. Kako vredno je brati pesmi Ivana Hribovskega, ki ga je po 20. letih odkril Tine Debeljak, dočim pesnikove kosti vso to dobo trohne bogve kje. Poezija diha živ vonj naše domače zemlje, da jo kar začutiš. Pesnik raste iz tal kot drevo, ki stoji pokonci ob hudi uri.

Uredniki so prispevke o življenju in delovanju Slovencev izven matične Slovenije razdelili v dve skupini. Slovenci v zamejstvu so oni na Koroškem in pod Italijo, ki se na svoj način borijo za svoje pravice. Slovenci v izseljenstvu pa smo mi, člani velike slovenske družine, ki se je razširila po vsem svetu, da skoro, po pesnikovem reku, več ne

doseže jih naše oko. In smo vendar tu, v Chicagu pojemo, v Lemontu molimo in hodimo na grob škofa-mučenca Rožmana, v Torontu, Kanada, razvijamo živahno versko, narodno in gospodarsko življenje, celo v Venezueli smo si ustvarili slovensko skupnost — da ne govorimo o Argentini, ki v vsem prednjači. Pa je še cela vrsta slovenskih skupin, ki niso opisane v tem zvezku, pa so žilave in delavne, kakor v ameriški Ljubljani v Clevelandu, v New Yorku in še drugih krajih Združenih držav, v Angliji, Franciji, Italiji, Avstraliji itd. Kdo bi vse mogel naštetiti in nič izpustiti! O Domovina, kako si raztegnila svoje meje! Zbornik pa skuša ljudi iz te raztegnjene domovine zblíževati, pisati o njihovem življenju in delu, da bi si bili vedno zvesti vsi, da smo člani velike slovenske družine in se ji nikoli ne smemo izneveriti.

Knjiga zaključuje z razpravo Janka Hafnerja o zmogljivosti elektronike, in pisec se spominja stoletnice Jules Verne-a znamenite knjige „Z Zemlje na Luno“, ki je izšla v Parizu l. 1865. Jules Verne je pisal čudovite stvari, ki smo jih dijaki svoj čas požirali. Sedaj pa ta čuda postajajo stvarnost. Pisec to živahno pripoveduje. Vzemij in beri!

**Direktor Anton Orehar — monsignor**

V sredo, 17. februarja 1965, je bil v avdijenci pri buenosaireskem nadškofu kardinalu Antonu Caggianu g. direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini g. Anton Orehar v spremstvu gg. duhovnika Alojzija Košmerlja, kardinalovega hišnega kaplana in tajnika Jožeta Guština in dr. Alojzija Starca.

Kardinal Anton Caggiano je ob tej priložnosti obvestil g. direktorja Oreharja, da je med tretjim zasedanjem II. vatikanskega koncila naprosil sv. očeta Pavla VI., da bi podelil naslov monsignor g. direktorju Antonu Oreharju. Povedal je, da je stavil ta predlog papežu iz dveh razlogov: 1. zaradi dušnega pastirstva, ki ga opravlja za slovenske naseljence v Argentini vse od prihoda v to deželo, t. j. od leta 1948 naprej, ko z vso vnemo skrbi za njihov dušni blagor, in 2. ker v tem času povezuje in družij

številne slovenske duhovnike v Argentini. Papež Pavel VI. je kardinalov predlog sprejel ter je g. direktorju podelil cerkveno odlikovanje s častnim naslovom „monsignor“. Nato je kardinal Caggiano g. direktorju Oreharju izročil listino o njegovem imenovanju za monsignora.

Msr. Anton Orehar se je kardinalu Caggianu toplo zahvalil za cerkveno odlikovanje, s katerim ga je počastil papež Pavel VI. Nato mu je izrekel prošnjo, naj se v svojih molitvah z ostalimi argentinskimi škofi in nadškofi spominja tudi slovenskih naseljencev v Argentini ter podpira delo med njimi in ostalimi naseljenci. Spregovoril je tudi g. duhovnik Alojzij Košmerlj ter se je kardinalu Caggianu zahvalil za cerkveno odlikovanje, ki ga je prejel g. direktor Orehar, v imenu vseh v Argentini delujočih slovenskih duhovnikov.

Novi slovenski monsignor Anton Orehar je gorenjski rojak. Rojen je bil dne 13. junija 1910. leta v Predosljah pri Kranju. V gimnazijo je hodil v Kranj, bogoslovje pa študiral v Ljubljani, kjer je bil 8. julija 1934 posvečen v duhovnika. Prvo kaplansko mesto je imel v Mengšju. Po štirih letih vsestranskega dela na fari in v prosvetnih kat. društvih in ustanovah je odšel leta 1938 za kaplana k dekanu Zabretu v Št. Vid nad Ljubljano. Od leta 1940 do 1945 je bil stolni vikar v Ljubljani. V tem času je položil tudi profesorski izpit ter je počel verouk na ženski realni gimnaziji na Poljanah v Ljubljani in na ljubljanski Trgovski šoli. Od leta 1943 je bil tudi zvezni asistent Zveze katoliških dijakinj in akademičark.

**ARGENTINA**

(Nadaljevanje s 1. strani)

**Argentinsko-čilenske slavnosti**

V soboto se bodo sestali na meji med Argentino in Čilom na prostoru, kjer stoji v višini 4200 m spomenik Kristusu Rešeniku, buenosaireski nadškof kardinal Caggiano ter čilski kardinal Raul Silva Henriquez, dalje zunanja ministra obeh držav ter poveljniki oboroženih sil Argentine in Čila. Slavnost bo v spomin 60-letnice postavitve tega spomenika v znak prijateljstva med obema državama. Ta proslava bi morala biti že marca meseca lanskega leta, pa so jo zaradi zasedanja vatikanskega koncila in zaradi spremembe vlade v Čilu preložili na sedanji čas.

Begunska leta je preživel v Italiji. Kot delegat pok. škofa dr. Gregorija Rožmana je skrbel za dušno pastirstvo med slov. protikomunističnimi begunci v taboriščih Monigo, Servigliano in Senigallia.

L. 1948 je prišel v Argentino ter je po naročilu ted. buenosaireskega nadškofa in kardinala Copella prevzel organizacijo slovenskega dušnega pastirstva za slovenske naseljence v tej deželi. Zapane mu naloge se je lotil z vso vnemo ter jo tudi izvedel. Po izdajanju papeške konstitucije o Begunski družini je bil leta 1951 po odredbi Vatikana imenovan za direktorja slovenskih dušnih pastirjev v Argentini. Ta položaj zavzema še danes. Kot tak je tudi že več let član Argentinskega katoliškega izseljenskega odbora ter v njem vodi blagajniške posle.

Kot vodja slov. dušnega pastirstva v Argentini skrbi tudi za slovenski verski tisk. Je predsednik konzorcija, ki izdaja mesečno versko revijo Duhovno življenje z otroško prilogo Božje stezice, vsak teden pa verski list Oznanilo. Vsa leta od prihoda v Argentino živo posega v življenje in delo organizirane slovenske demokratične izseljenske skupnosti ter je vsa leta med drugim član odbora slovenskega predstavniškega društva Društva Slovencev in sedaj Zedinjene Slovenije.

Poleg dušnega pastirstva za slovenske naseljence v Argentini je pa glavna skrb msgra. Antona Oreharja, da bi Slovenci v Buenos Airesu imeli svoj lastni skupni dom. Po njegovem prizadevanju in ob podpori slovenskih duhovnikov ter slovenske izseljenske javnosti stoji na Ramón Falconu 4158 že mogočeno dvonadstropna Slovenska hiša z veliko dvorano, v kateri so sedaj vse slovenske prireditve v Buenos Airesu ter s slovensko kapelo, v kateri je redno vsako nedeljo in praznik slovenska sv. maša.

G. direktorju Antonu Oreharju k visokemu cerkvenemu odlikovanju iskreno čestitam. Boga prosimo, naj bi mu naklonil še dolgo življenje v zdravju in moči, da bi še naprej mogel razvijati med slovenskimi naseljenci svojo delavnost v njihov dušni in telesni blagor.

**Iz političnega življenja jugoslovanske emigracije**

Nadaljujemo z objavo prizadevanj predstavnikov slovenskih, hrvatskih in srbskih političnih strank v emigraciji za ustvaritev skupne osnove ne samo za rušenje sedanje komunistične diktature v Jugoslaviji, ampak tudi za ureditev odnosov in bodočega življenja narodov Jugoslavije po njihovi osvoboditvi izpod komunistične diktature ter za sistem, ki naj bi jih družil v skupni državi.

V tem pogledu je bil doslej najvažnejši in najuspešnejši stanek Slovencev, Hrvatov in Srbov konec aprila 1963 v mestu Standsteak v Angliji. Kot znano so se ga udeležili od Slovencev dr. Miha Krek, predsednik SLS, Franjo Sekolec, podpredsednik SLS in Ignacij Čretnik, zastopnik SLS pri Mednarodni zvezi krščansko-demokratičnih strank v Parizu.

Glasilu mladih srbskih demokratov Naša reč, ki izhaja v Londonu, nadaljuje že dalj časa anketo o narodnosti, v kateri razpravljajo pripadniki vseh narodov Jugoslavije o tem aktualnem vprašanju. Od Slovencev so se doslej oglašili dr. Miha Krek, Ivan Avsenek in dr. Ljubo Sirc. V letošnji prvi številki je objavila Naša reč izjavi Dušana V. Popovića in dr. Celestina Jelenca. Njegova izjava pod naslovom „Da bi se bolje razumeli“ se glasi:

Vsi ti očitki — ne raziskujem, ali so upravičeni ali ne — kažejo, da še vedno govorimo drug mimo drugega in da se ne razumemo. Naš zgodovinski razvoj je bil pač drugačen. Pot srbskega naroda je šla od svobode k prosveti. Slovenska pot gre od prosvete k svobodi. Različna usoda je zapustila sledove v naši mselnosti, čustvovanju, običajih, mitosih in predsodkih. Vse to se s tekom časa izpreminja, a na splošno zelo počasi.

Posledice naše različne zgodovinske usode se prav posebno kažejo v tem, kako gledamo na vprašanja o narodu in državi in na odnos med njima. Moj rojak Ivan Avsenek je lansko leto v Naši reči v okviru sedanje ankete o narodnosti postavil to vprašanje na razgovor. Obstojita da dve pojmovanji. Prvo pojmovanje istoveti narod in državo. Po drugem pojmovanju sta narod in država dve različni stvari. Ne samo Avsenek, tudi jaz in na splošno vsi Slovenci brez ozira na naše miselne in strankarske razlike sprejemamo drugo pojmovanje, to se pravi, da je treba jas-

no razločevati med narodom in državo. To mišljenje je pristno in svojsko slovensko in eden izmed dokazov naše narodne edinosti.

Po tem svojem mišljenju se Slovenci razlikujemo od srbskih in hrvatskih nacionalistov, ki mislijo, da sta narod in država eno in isto, iz česar naj bi sledilo, da bi vsak narod moral imeti svojo lastno državo. Prav zaradi tega se pretirani hrvatski in srbski nacionalisti ne morejo sporazumeti, ker imajo oboji eno in isto politično filozofijo.

Avsenek je pri svojih razmišljanjih izhajal s stališča, da sta pojma naroda in države nesporna in splošno priznana. Meni se zdi, da ne bi bilo odveč, če se prav v tej anketi o narodnosti razpravljata tudi o tem, kaj je narod in kaj je država. Morda se bo izkazalo, da vsi ne mislimo enako.

Že sama terminologija dela težave. Za pojav, ki ga Slovenci imenujemo „narod“, običajno uporabljajo Srbi romanizirano besedo „nacija“. Kar Srbi imenujejo „narod“, imenujejo Slovenci „ljudstvo“. — „Država“ je stara srbska beseda ki jo pozna že Dušanov zakonik. Prav tako je pa tudi hrvatska beseda, ker jo najdemo že v starih dalmatinskih listinah. V starejšem slovenskem jeziku te besede ni. Še Prešeren te besede ni poznal. Izposodili smo si jo menda šele leta 1849, v tedanjem veselovskem razpoloženju verjetno naravnost od Rusov. Pristna slovenska beseda, ki je menda noben drug slovenski jezik ne pozna, je „dežela“. Izhaja sicer iz istega besednega korena, ker se je v srednjeveški gosposvetki slovenščini glasila „držela“.

Kar se tiče pojmov naroda in države, bi zelo poenostavljeno, tako rekoč v prvi aproksimaciji rekel sledeče:

Država je sociološka najnost, narod je historično dejstvo. V človeški družbi z njenimi različnimi in tudi nasprotujočimi se interesi in idejami je neobhodno potrebna neka avtoriteta, ki nadzoruje in poravnava nasprotstva in jih, če treba, rešuje tudi s silo. Stari Rimljani so vedeli, kaj je država. Za simbol so ji dali liktorski svezanji palice in sekiro. Ljudstva, ki niso sposobna, da bi si sama postavila tako avtoriteto, zapadejo ali v anarhijo in propadejo, večinoma pa pod tiranijo neke skupine ali nekega samodržca, ki z nasiljem in ustrahovanjem upostavi svojo avtoriteto.

Že Macchiavelli je opazil, da sta sila in soglasje dve sredstvi, ki jih uporablja brez razlike prav vsaka država. Države, ki se načeloma in vsaj v pretežni meri tudi v svoji dejavnosti naslanjajo na svobodno soglasje ljudstva, zaslužijo ime demokracija. Države, ki se pretežno poslužujejo nasilja in ustrahovanja, so avtokracije in tiranije. Starodavna, vsaj dva tisoč petsto let stara delitev držav po številčnem kriteriju, ali v njih vlada en sam človek, ali samo nekaj ljudi ali ljudska množica, v monarhije, oligarhije in demokracije, se ozira samo na zunanji videz in spominja na profesorja botanike, ki bi rastline klasificiral po barvi njih cvetja.

Narod je naraven pojav, ki je nastal v zgodovini. Znanstveno se ne da definirati. Marx je nekeje napisal, da je narod nekaj proteus, ki izpreminja barvo in se nam vedno izmuzne iz rok, če

ga hočemo zagrabit, a je vendar neprenehoma med nami pričujoč in na vse nas mogočno vpliva. Ker pojma naroda ni mogoče strogo opredeliti, ga moremo samo opisovati. Še najsplošnejši znak naroda. vendar nikakor ne zmeraj, je lasten jezik z lastno literaturo. Jezik ni samo občevalno sredstvo, je tudi posoda misli in zrcalo čustev in ima zato tudi svojo lastno vrednost. Literatura pa je pojav lastne kulture. Vsi smo podvrženi mogočnemu vplivu narodnosti. Je mnogo več, kakor samo folklor, je še vedno najmočnejša družbovorna in kulturna sila, vendar ni ne absolutna ne najvišja človeška vrednota.

Poglaviti element sodobne države je zemlja, ki priklepa nase vse ljudi, ki žive na njej. Poglaviti element naroda je človek, ki nosi svojo narodnost s seboj, koderkoli hodi po svetu. Vendar je važen element naroda tudi zemlja, na kateri od pamtiveka strnjeno živi in ki mu predstavlja domovino.

Narodnost je naraven in zgodovinski pojav. Narodov se umetno in po načrtu ne da ustanovljati. Država je ustanova in je človeško delo. Ni države brez avtoritete. Avtoriteta je dejstvo sociološke znanosti. V religioznem jeziku se to glasi, da je vsaka oblast od Boga. Država sama pa je laična ustanova, ker ljudje sami države ustanovljajo, preurejajo in tudi rušijo. Narod ima svoj sedež v srcu, država v razumu. Svoj narod ljubimo, svojo državo spoštujemo.

Prvo pojmovanje, ki ima za svoj ideal, naj bi vsak narod imel svojo lastno državo, v resnici narode izolira in jih razdvaja. Drugo pojmovanje narode zblížuje in družij. Ideal bi bil, ko bi vsi na-



## Novice iz Slovenije

V Ljubljani je bilo v decembru občutno pomanjkanje mlečnih izdelkov, predvsem surovega masla in sira. Zastopnik sekretarja republ. sekretariata za trgovino je to pomanjkanje pojasnjeval z ugotovitvijo, da pomanjkanje mleka in mlečnih izdelkov ni samo sezonskega značaja, ampak ima globlje vzroke. Ti vzroki so pa tile: V začetku 1964 so imeli v Sloveniji 20.000 krav manj, kakor pa v letu 1963. Iz tega je razvidno, da je moralo biti tudi mleka manj, ker je jasno, da so se živinorejci vrgli na pitanje živine. 20.000 krav manj, kakor v letu 1963, pa predstavljata tudi približno toliko število manj telet. Na drugi strani pa tudi cene za mleko niso privlačne za živinorejce, da bi ga v čim večjih količinah spravljali na trg. Zato ga ljubljanske mlekarne z velikimi napori komaj zberejo 55.000 litrov dnevno, medtem ko so ga pred časom z lahkoto okoli 70.000 litrov. Težave s preskrbo z mlekom pa imajo tudi druga mesta v Sloveniji. N.pr. Maribor in Celje, ki mleko dovažajo celo iz Varazdina. Poročilo o težavah s preskrbo mleka po slovenskih mestih ljubljanski list zaključuje z ugotovitvijo, da se preskrba mest z mlekom v Sloveniji „vedno bolj zaostruje“. Druga poročila pa navajajo, da je padlo število glav goveje živine tudi v ostalih republikah. Tako je bilo v Jugoslaviji v letu 1962 5.884.000 glav goveje živine, v letu 1964 se je pa to število znižalo na 5.106.000 glav goveje živine.

Planinski vestnik, ki izhaja v Ljubljani kot glasilo Planinske zveze Slovenije v nakladi 5.000 izvodov, v decembrski številki med drugim gradivom navaja podatke o stanju planinskih društev v Sloveniji. Iz objavljenih podatkov je razvidno, da so imela planinska društva v Sloveniji v letu 1963 59.000 članov. Najmočnejše je društvo Ljubljana

### KOROŠKA

#### Nastop Slovencev na koroških deželnih volitvah

Zbor zaupnikov Narodnega sveta koroških Slovencev je na zborovanju v Celovcu soglasno sklenil: Koroški Slovenci bodo nastopili pri volitvah v koroški deželni zbor s samostojno listo. Pred zgodovinskim sklepom je nad 100 zaupnikov iz Južne Koroške pozorno sledilo poročilu predsednika dr. Valentina Inzka o predpripravi na deželnozbornske volitve. Po soglasnem sklepu o nastopu je dr. Reginald Vospernik ukazal še smernice za uspešen nastop Slovencev pri teh volitvah.

Koroški deželni zbor ima 38 poslancev, od katerih je dosedaj pripadalo socialistom 18, ljudski stranki 12, svobodnemu 5, eno mesto pa komunistom. Slovenci na Koroškem se zavedajo, da je položaj težak, toda odločili so se za samostojen nastop, ker ne socialistična ne ljudska stranka na Koroškem nista hoteli pokazati kake naklonjenosti do

rodi, ki imajo za svojo avtoriteto isto normo, imeli tudi skupno državo. Danes, ko gre za to, da se združijo vse države, ki imajo za normo svoje avtoritete ohranitev človeške svobode in načelo pravičnosti, ki vsakemu človeku vsaki pravnici ali ustanovljeni človeški skupini in vsakemu narodu priznava in daje, kar je njegovega, samo drugo pojmovanje odgovarja bodočnosti in napredku svobodnega sveta in je pojmovanje, naj bi vsak narod imel svojo posebno državo reakcionarno, postaja neizogibno šovinistično in podpira v resnici samo sile, ki bi hotele uničiti svobodo.

Ce razloček med narodom in državo reduciramo na elementarne geometrične oblike, lahko rečemo, da je država podobna kvadratu, ki je s svojo stranico in pravim kotom rigorozno determiniran, narod pa je podoben krogu, ki je iracionalen in mu ni mogoče dokončno izmeriti ne površine ne oboda. Kvadratura kroga ni mogoča. Prav tako se tudi narod in država nikdar popolnoma ne pokrivata in niti ne stojita na isti ravni. Preko domovinskega čustva pa sta tako zrastle drug v drugega, da ju ni mogoče razdvojiti. Možna pa je njih sinteza ali kombinacija, če narode čim bolj depolitiziramo, državo pa čim bolj denacionaliziramo.

Danes je v svetu še vedno močno razširjena miselnost pretiranega nacionalizma, ki istovetno narod in državo. V novo nastalih azijskih in afriških državah se ta doba šele začenja.

Po drugi strani pa švicarska konfederacija, ki je zgled prave demokracije, nikdar ni poznala šovinističnega nacionalizma. Tudi v evropskih in ameriških državah, v katerih se je živela demo-

matica z 9.400 člani, sledi mu Maribor z 2.408 člani, za tem je Celje z 2.203 člani, planinsko društvo Kranj ima 1.811 članov, v Kamniku pa 1.566. V 170 planinskih postojankah je število gostov presehalo 700.000. Nočitev so imeli ti domovi okoli 150.000. V listu je tudi govor o Slovenskem planinskem muzeju. Nekateri bi ga radi imeli v prenovljenem gradu v Ljubljani, izgleda pa, da bo to zamisel uresničila jeseniška občina, ki je v ta namen že določila večje zneske.

V Vilni je izšla povest Toneta Seliskarja Bratovščina Sinjega galeba v estonskem jeziku pod naslovom Tone Seliskaras „Melynios Zuvedros Igula“. Verjetno je to prvi slovenski tekst v estonskem jeziku.

Umrli so. V Ljubljani: Peter Simič, uslužbenec podjetja Cementar, Ludvik Trampuž, žel. upok., Ivan Bizovičar, Cvetka Bloh, uslužbenec republ. sekretariata za proračun, Fani Lobe, roj.

## SLOVENCIV ARGENTINI

### BUENOS AIRES

#### Osebnosti

O zdravstvenem stanju g. ing. Mozečiča v Londonu bračem sv. Slovenije ne moremo sporočiti nobene nove novice, ker je o njem tudi ni dobila tuk. Shellova družba po tisti, ki smo jo v listu že objavili.

Upamo, da se g. ing. Mozečiču zdravje izboljšuje, kar mu iz srca žele njegovi številni prijatelji in znanci v Argentini.

#### SLOVENSKA VAS

##### Glasbeni festival

Mladina v Lanusu je odkrila, da Slovenski vasi še marsikaj manjka in je

### KOROŠKA

#### Nastop Slovencev na koroških deželnih volitvah

Zbor zaupnikov Narodnega sveta koroških Slovencev je na zborovanju v Celovcu soglasno sklenil: Koroški Slovenci bodo nastopili pri volitvah v koroški deželni zbor s samostojno listo. Pred zgodovinskim sklepom je nad 100 zaupnikov iz Južne Koroške pozorno sledilo poročilu predsednika dr. Valentina Inzka o predpripravi na deželnozbornske volitve. Po soglasnem sklepu o nastopu je dr. Reginald Vospernik ukazal še smernice za uspešen nastop Slovencev pri teh volitvah.

Koroški deželni zbor ima 38 poslancev, od katerih je dosedaj pripadalo socialistom 18, ljudski stranki 12, svobodnemu 5, eno mesto pa komunistom. Slovenci na Koroškem se zavedajo, da je položaj težak, toda odločili so se za samostojen nastop, ker ne socialistična ne ljudska stranka na Koroškem nista hoteli pokazati kake naklonjenosti do

rodi, ki imajo za svojo avtoriteto isto normo, imeli tudi skupno državo. Danes, ko gre za to, da se združijo vse države, ki imajo za normo svoje avtoritete ohranitev človeške svobode in načelo pravičnosti, ki vsakemu človeku vsaki pravnici ali ustanovljeni človeški skupini in vsakemu narodu priznava in daje, kar je njegovega, samo drugo pojmovanje odgovarja bodočnosti in napredku svobodnega sveta in je pojmovanje, naj bi vsak narod imel svojo posebno državo reakcionarno, postaja neizogibno šovinistično in podpira v resnici samo sile, ki bi hotele uničiti svobodo.

Ce razloček med narodom in državo reduciramo na elementarne geometrične oblike, lahko rečemo, da je država podobna kvadratu, ki je s svojo stranico in pravim kotom rigorozno determiniran, narod pa je podoben krogu, ki je iracionalen in mu ni mogoče dokončno izmeriti ne površine ne oboda. Kvadratura kroga ni mogoča. Prav tako se tudi narod in država nikdar popolnoma ne pokrivata in niti ne stojita na isti ravni. Preko domovinskega čustva pa sta tako zrastle drug v drugega, da ju ni mogoče razdvojiti. Možna pa je njih sinteza ali kombinacija, če narode čim bolj depolitiziramo, državo pa čim bolj denacionaliziramo.

Danes je v svetu še vedno močno razširjena miselnost pretiranega nacionalizma, ki istovetno narod in državo. V novo nastalih azijskih in afriških državah se ta doba šele začenja.

Po drugi strani pa švicarska konfederacija, ki je zgled prave demokracije, nikdar ni poznala šovinističnega nacionalizma. Tudi v evropskih in ameriških državah, v katerih se je živela demo-

Vidmar, Leopold Pertot, upok., Zmogoslav Špolar, dijak, Anica Marušič, roj. Groebacher, Antonija Okorn, vdova po strojevodji in Marija Švigelj v Brestu pri Igu, Marija Močnik v Trbovljah, Tilči Prešiček v Kozjem, Stane Štupica, direktor biv. podjetja Usnje v Celju, Metod Križnar, proizvodni referent gozdnega obrata v Škofji Loki, Stefan Klopčič, fin. inšpektor v Celju, Štefica Hribar, uslužb. Zdravstvenega doma v Kamniku, Stane Jagodič v Celju, Ivan Korun, upok. v Radečah, Terezija Kopic, roj. Zorman v Šmarci pri Kamniku, Anton Cajnar, pos. iz Križevske vasi pri Metliki, Anton Lomšek, šolski upravitelj v p. v Celju, Ela Medvedšek, roj. Rebernik na Jesenicah, Pavla Benedik, pos. in gost. v Stražišču, Ivan Urek, šolski upravitelj v p. na Vranskem, Jože Seliskar, pos. na L. Kovci, Jože Drugovčič in Franc Jagrič iz Blatnega (se smrtno ponesrečila v rudniku v Globokem pri Pesečah), Marija Svetlin, roj. Kalan na Jesenicah, Viktor Hajšek, steklarski mojster in njegov sin Herman Hajšek, inž. kemije, se smrtno ponesrečila v Mariboru, Karel Hribar, kopač v Črni, in Ivan Gorupič, šofer v Črnomlju.

## SLOVENCIV ARGENTINI

### BUENOS AIRES

#### Osebnosti

O zdravstvenem stanju g. ing. Mozečiča v Londonu bračem sv. Slovenije ne moremo sporočiti nobene nove novice, ker je o njem tudi ni dobila tuk. Shellova družba po tisti, ki smo jo v listu že objavili.

Upamo, da se g. ing. Mozečiču zdravje izboljšuje, kar mu iz srca žele njegovi številni prijatelji in znanci v Argentini.

#### SLOVENSKA VAS

##### Glasbeni festival

Mladina v Lanusu je odkrila, da Slovenski vasi še marsikaj manjka in je

### KOROŠKA

#### Nastop Slovencev na koroških deželnih volitvah

Zbor zaupnikov Narodnega sveta koroških Slovencev je na zborovanju v Celovcu soglasno sklenil: Koroški Slovenci bodo nastopili pri volitvah v koroški deželni zbor s samostojno listo. Pred zgodovinskim sklepom je nad 100 zaupnikov iz Južne Koroške pozorno sledilo poročilu predsednika dr. Valentina Inzka o predpripravi na deželnozbornske volitve. Po soglasnem sklepu o nastopu je dr. Reginald Vospernik ukazal še smernice za uspešen nastop Slovencev pri teh volitvah.

Koroški deželni zbor ima 38 poslancev, od katerih je dosedaj pripadalo socialistom 18, ljudski stranki 12, svobodnemu 5, eno mesto pa komunistom. Slovenci na Koroškem se zavedajo, da je položaj težak, toda odločili so se za samostojen nastop, ker ne socialistična ne ljudska stranka na Koroškem nista hoteli pokazati kake naklonjenosti do

rodi, ki imajo za svojo avtoriteto isto normo, imeli tudi skupno državo. Danes, ko gre za to, da se združijo vse države, ki imajo za normo svoje avtoritete ohranitev človeške svobode in načelo pravičnosti, ki vsakemu človeku vsaki pravnici ali ustanovljeni človeški skupini in vsakemu narodu priznava in daje, kar je njegovega, samo drugo pojmovanje odgovarja bodočnosti in napredku svobodnega sveta in je pojmovanje, naj bi vsak narod imel svojo posebno državo reakcionarno, postaja neizogibno šovinistično in podpira v resnici samo sile, ki bi hotele uničiti svobodo.

Ce razloček med narodom in državo reduciramo na elementarne geometrične oblike, lahko rečemo, da je država podobna kvadratu, ki je s svojo stranico in pravim kotom rigorozno determiniran, narod pa je podoben krogu, ki je iracionalen in mu ni mogoče dokončno izmeriti ne površine ne oboda. Kvadratura kroga ni mogoča. Prav tako se tudi narod in država nikdar popolnoma ne pokrivata in niti ne stojita na isti ravni. Preko domovinskega čustva pa sta tako zrastle drug v drugega, da ju ni mogoče razdvojiti. Možna pa je njih sinteza ali kombinacija, če narode čim bolj depolitiziramo, državo pa čim bolj denacionaliziramo.

Danes je v svetu še vedno močno razširjena miselnost pretiranega nacionalizma, ki istovetno narod in državo. V novo nastalih azijskih in afriških državah se ta doba šele začenja.

Po drugi strani pa švicarska konfederacija, ki je zgled prave demokracije, nikdar ni poznala šovinističnega nacionalizma. Tudi v evropskih in ameriških državah, v katerih se je živela demo-

### Ivan Rode - 50-letnik



V soboto, 10. febr. je dopolnil g. Ivan Rode petdeset let. Poznamo ga vsi, saj ga slišimo pri „Gallusu“, kjer je eden najbolj rednih pevcev od začetka do danes. Vimo ga v

Slovenski hiši, kjer ne mine nobena prireditelj in priprava za njo, da bi g. Rode kot gospodarja ne bilo zraven. Vidimo in slišimo ga končno pri naših gledaliških predstavah, kjer pogosto in dobro nastopa. Del njegovih, morda najvažnejših opravil poleg domače hiše, delo v KA je pa skrito, dasi ogromno in važno.

Rojen je bil v Ihanu pri Kamniku, tam preživel svoja mlada leta v krogu domače družine, kateri je 1. svetovna vojna vzela očeta in v kateri je ležala na materinih ramah, pa ja je dobro nosila, skrbela za otroke in grunt, kar ni bilo lahko. Mali Ivan je kmalu pokazal svoje veselje do javnega dela, saj ga vidimo že pri Orličih, za katerimi je tekel, če ni mogel loviti koraka z odraslimi pri različnih spravedlih. Delal kot fant pri fantovskem odseku, prosvetnem društvu kot igralec in cerkven pevec.

Ko se je začela v Sloveniji revolucija je bil on med gorenjskimi domobranci, se z njimi boril, z njimi l. 1945 odšel na Koroško, odkoder je bil vrnjen in se čudežno rešil, ko je skočil s trans-

Gris, Jolanda Celarc in Anica Brolih, ki so ob spremljavi Borisa J. Celarca odpele v lepi in izdelani interpretaciji šope narodnih v priredbi Matije Tomca. — Recitacija župančičeve Z vlakom je zaslužila vso pohvalo, saj je bila z glasbeno spremljavo res pravi užitek večera.

Tretji del je veljal predstavitvi glasbene skupine „The Sonny boy's“. Na moderno podajanja in oblikovanje vezana skupina je kot prvo točko podala kompozicijo Borisa J. Celarca El brujo. Zadržana dramatičnost je v glasbenih efektih našla močan izraz in je potrdila izvirnost mladega glasbenika. Sledile so njegove predelave Mi promesa, Na Gofici in Spomini, slednji dve v odlični interpretaciji Celarca na harmoniki. Skupino sestavljajo Boris J. Celarc, Ivan Brolih, Henrik Bregar in Edvard Ivančič. Ob koncu so dodali še eno točko, dokaz veselja in odmeva v dvorani.

### Vestnik SFZ

#### PLAVANJE

Bojje pozno, kot nikoli si lahko rečemo ob priliki prvega slovenskega plavalnega turnirja v Argentini. Naj bi bil ta turnir uvod v vsakoletne plavalne tečaje in plavalne tekme med slovensko mladino in njenimi prijatelji vseh vrst starosti!

Ze stari Grki so bili mnenja, da človek ni popoln, če ne zna brati in plavati. Ze njim je plavanje pomenilo prav takšno vrednost kot branje. Kot šport je plavanje edinstvena telesna vaja, ki temeljito in vsestransko razvija telo. Plavanje je poleg tega šport, ki je odlična vaja prav za mladino v najmlajših letih, saj je plavanje najtesneje povezano s tremi „naravnimi zdravniki“: soncem, vodo in zrakom.

Kongres športne medicine v Pragi leta 1948 je določil plavanje za 6. leto, skakanje v vodo za 10. in waterpolo za 14. leto starosti. Nekateri japonski in na vrhunec telesne sposobnosti. Za avstralski plavalci so okrog 20. leta rešje bo prišlo plavanje na daljše proge kot vztrajnostna telesna vaja. Za zrelostno dobo si zapomimo, da kot ostale telesne vaje tudi plavanje ohranja organe. V prvi dobi staranja je treba opustiti izrazito hitre vaje in so koristne take vaje, pri katerih gre za lažji napor, ki pa daje traja, med drugim tudi plavanje. Kdor je bil navdušen plavalec, mu bo zmerno plavanje tudi v drugi dobi staranja koristilo. Vsak človek mora poznati svoj tempo dela in razgibanja, ki naj bo primeren starostni stopnji.

Razlike med življenjem na suhem in življenjem na vodi delujejo na začetnik neprijetno. Zato moramo to pri poisku upoštevati ter privajati neplavalca na vodo, da se bo počutil v njej prav tako domače kakor na suhem. Zato je skrajno neprimerno nekoga učiti plavanja na silo, tako da ga vržemo v vodo; potrebno je poučiti novince o zgradbi vsakega kopaljšča; pred kopaljščem preiščemo rečno ali morskobalno; razumljivo je, da mora vsak plavalec narediti izpit, da lahko plava v globoki vodi in da lahko tekmuje, če se je prijavil k plavalnim tekmam.

Plavanje je šport, ki je v svoji teh-

### Vsak teden ena

#### SETEV

Cvetko Golar

Vsa zelena je ledina  
in zeleno vse je polje!  
Kmet na njimi že od zore  
orje, seje zlate volje.

Na poljane, na planine  
pomlad rož je natrosila  
in drevesa je v ponosne  
bujne šopke spremenila.

Pomlad sveta! Sij v srce mi,  
vanje sejem zrna zlata:  
naj vzkale, se oplode mi,  
bodi žetev mi bogata!

porta, se potem skrival ter znova ušel v Avstrijo.

V taborišču se je poročil, za življenjsko družico si je izbral go. Ano iz zavedne Modrove družine iz Dola pri Ljubljani. V teh letih je spet veliko delal pri KA, pri petju, na odru, dokler ni prišel l. 1949 v Argentino, kjer si je počasi uredil svoj dom v Lomas del Mirador.

Nič preveč trdnega zdravja, kljub družinskim skrbem, g. Rode vedno zgodno deluje v našem slovenskem javnem življenju. Poleg KA in „Gallusa“ zadnja leta največ časa posveča Slovenski hiši. S svojo pridnostjo in mirnim nastopom omehta marsikaterega, da poprime za delo. Koliko ur in dni žrtvuje za dobro skupnosti. Pa nikdar ne potoži nad delom! Obžaluje, da ne more več storiti.

Ko se mu zahvalimo za vse požrtvovalno sodelovanje, mu želimo zdravja in vedrosti ter sreče pri družini in še nadaljnjega veselja za delo.

K 50-letnici mu vsi iskreno čestitamo z željo, da bi ga Bog ohranil še dolgo vrsto let njegovi družini in nam vsem! Bog ga živi!

Vmes so nastopili še najmlajši in v priredbi Janeza Bitenca zapeli dve pesmici.

Recitacija in petje je bilo pod vodstvom gospe Zdenke Jan, glasbeni del pa je vodil prof. Boris J. Celarc.

Ljubitelji glasbe in prijatelji mladine so dvorano napolnili in vse točke sprejeli z navdušenjem, saj so s tem vsaj deloma poplačali idealizem in trud vseh nastopajočih.

Začetek je bil storjen, nosil je vabljen naslov festival mladine in zeleti je samo, da bi mu sledili še mnogi in mnogi, polni enakega navdušenja in zagona. Ljubezem do glasbe bo vsem ohranila mladost in utrdila vero v lepe strani življenja.

Organizatorjem in izvajalcem grede vse naše čestitke z velikimi upi za bodočnost. Bog daj!

R. J.



**SLOVENCİ PO SVETU**

**URUGUAY**

**Med Slovenci v Montevideu**

V Uruguayu, bolje rečeno v glavnem mestu Montevideo, je lepo število Slovencev. Vsi iz prejšnjih časov. 3 leta je že, ko je umrl č. g. David Doktorič. Od tedaj nimajo rojaki nikjer duhovne opore, razen pri naših šolskih sestrah, ki imajo več hiš.

V nedeljo 14. februarja je bil pa dan duhovnega veselja za Slovence v Uruguayu. Prišel je msgr. Janez Hladnik in nam povedal, da se še vedno čuti odgovornega za nas in smo se zbrali pri sv. maši v zavodu Srca Marijinega v ulici Larrañaga.

Zelo smo bili veseli obiska in se je zbralo 60 Slovencev, ki jih je mogel v naglici povabiti rojak g. Makovec.

Castite sestre: Angelika, Roza, Bojana in Hema so pripravile vse besedilo za molitve in petje; pa smo tako iz srca zapeli, da je bilo veselje za vse.

Gospod Hladnik je obljubil, da bo pri slovenskem duhovnem vodstvu govoril, naj bi vsaj nekajkrat na leto prišel slovenski duhovnik med nas. Mu bomo že plačali potni strošek.

J. H.

**ZDA**

Vodstvo pevskega zbora Korotan je po smrti prezgodaj umrlega Ladislava Lempla prevzel g. France Zupan.

Zadnjih smo poročali, da imajo Slovenci v Clevelandu tudi svoj smučarski klub. V letu 1965 ga vodijo naslednji odborniki: predsednik Frank Kogovšek, podpredsednik Frank Rjhtar, tajnica Anica Cigale, blagajničarka Lojzka Rus, športni referent Marjan Ovsenik, odborniki: Jože Košir, Pavla Košir, Marinka Lah, Tone Mrva, Stane Rus in Jože Tomc.

**POBAVNAJTE NAROČNINO!**

**PO ŠPORTNEM SVETU**

Smučarsko skakalno turnejo „štirih skakalnic v Oberstdorfu, Garmischu (Z. Nemčija) in Innsbrucku ter Bischofshofenu v Avstriji so zaključili s tekmovalnjem na 100-m skakalnici v zadnjem kraju 6. januarja. Na tej skakalnici je zmagal Norvežan Wirkola (94,5, 103), drugi je bil Čeh Motejlek (95, 104,5). Ludvik Zajc, ki se je dobro uvrstil že na prejšnjih tekmah je bil 6. s skokoma 95 in 94 m. Slabše sta se uvrstila Oman (37. mesto) in Eržen (49).

V splošni uvrstitvi je bil prvi Norvežan Brandtaeg, ki je bil na zadnjem tekmovalju šele sedmi. Drugo mesto je pripadlo njegovemu rojaku Wirkoli, tretje pa Motejleku. Zajc je zasedel častno 9. mesto, Oman je bil 40., Eržen pa 47.

Pariški „L'Equipe“ je v svoji letni bilanci uvrstil jugoslovanske telovadke in telovadce na 9. mesto v evropskem merilu. Na prvem mestu so ekipe ZSSR, na drugem ČSSR. V uvrstitvi za leto 1963 je bila Jugoslavija v splošnem plasmaju na 4. mestu, v letu 1964 pa je zdrknila na 10. mesto. Krivdo za tako

nizko uvrstitev pripisujejo predvsem dejstvu, da se jugoslovanska ženska ekipa ni udeležila olimpijskih iger v Tokiu.

V Ljubljani so bile sredi januarja polfinalne tekme za naslov zimskega košarkarskega prvaka. V polfinalne so se uvrstile ekipe ljubljanskih klubov Olimpije in Slovana, Crvena zvezda iz Beograda in Lokomotiva iz Zagreba. Olimpija je premagala Slovana z 98:56 in Lokomotivo z 86:78. Presenečenje je pripravil Slovan z zmago nad Crveno zvezdo z 62:56, ta pa je premagala Lokomotivo z 71:64. Ni še znan rezultat med Olimpijo in Crveno zvezdo ter Slovanom in Lokomotivo. Vendar kritiki ne dvomijo, da bi Olimpiji moglo moštvo preprečiti uvrstitev v finale, kjer se bo srečala z Beogradom. Igralci Olimpije računajo na zmago z Beogradom, predvsem, če bi se tekma odigrala pred domačo publiko.

**OBVESTILA**

Slovenska vas. V nedeljo, 7. marca, bo ob 14.30 v društveni dvorani 12. redni letni občni zbor društva Slovenska vas. Vsi člani vabljeni.

Slovenske naraščajnice s Pristave pripravljajo za zaključek počitniškega tečaja razstavo in nastop, h katerima vabijo v torek, 2. marca, ob 4 popoldne vse rojake.

Plavalni turnir, ki ga organizira Slovenska fantovska zveza, se bo vršil v nedeljo, 28. februarja, ob pol 12 dopoldne v Villa Udaondo. Tekmujejo lahko vsi člani Zveze in tudi nečlani. Turnir je odprt; vsak, ki zna plavati, lahko tekmuje in predstavlja odsek, pod katerega bi eventualno spadal. Prijave se sprejemajo do 10 dopoldne v nedeljo 28. t. m. Vpisnina in vstop v bazen skupaj 100 špesov. Možnost za mašo je tudi v kolegiju ob 10.30. Vsi, ki znate plavati, iskreno vabljeni. Dobrodošli vsi!

Na slovenski pristavi v Moronu-Castelarju bo v nedeljo, 28. februarja, PUSTNA VESELICA z zabavnim programom. Pridite, ne bo Vam žal. Odbor

„POJMO, SESI RE, SLAVOSPEV MLADOSTI!“

**Zaključek počitniških dni naraščajnic na Pristavi**

V TOREK, 2. MARCA, OB 4 POPOLDNE

V A B L J E N I

**RAZSTAVO**

slik literarnih vaj ročnih del peciva

**NASTOPOM**

deklamacije zborovskega petja telovadbe

VASA NAVZOČNOST NAM BO V VZPODBUDO

v nedeljo, na zeleni Pristavi

**PUSTNA ZABAVA**

od 15 ure dalje do... do...  
Postrežba bogata, zabave dovolj.

Zvezni sestanek deklet bo v nedeljo, 7. marca, po sv. maši. Predava ga Marjana Batagelj.

Zvezni sestanek SFZ bo v nedeljo, 7. marca, po mladinski maši.

Vse člane SFZ iz Slov. vasi vabimo na sestanek v soboto, 6. marca, ob 21.

Zaključne dekliske tekme v odbojki med krožki Lanús, San Justo, Morón bodo v soboto, 6. marca, ob 16 na Pristavi v Castelarju.

Izlet sanmartinskih naraščajnic, mladenk in naraščajnikov bo v nedeljo, 28. februarja, v Martín Coronado v lepe senčne prostore kolegija San José. Odhoda iz doma v San Martinu ob 8. Sv. maša bo v kolegiju ob 10.

**DRUŠTVENI OGLASNIK**

V pisarni Zedinjene Slovenije naj naj dvignejo pošto: Marica Debevec, Roza Ivančič (3), Ančka Janežič, Maks Jesih, Valentin Kos, Amalia Majcen, Ing. Anton Matičič, Jožef Muri in Jože Šešerko.

**Pakete za veliko noč**

najbolje in najceneje pošilja v domovino

**JADRAN PAK**

Calle Monte 2049 — višina Rivadavia 6400, do Carabobo 700, omnibus 132 in Micro 223

Uradne ure dnevno od 15—19; ob sobotah od 10—12.

Pismena naročila in giro pošiljke na naslov

**ZDENKA KALEČAK,**

Casilla Correo 340, Buenos Aires

Pošiljajte pakete, za katere ni treba plačati carine!  
Vsi paketi so zavarovani!

Zahtevajte cenik!

**PUSTNA ZABAVA**

v Slomškovem domu v nedeljo 28. 2. popoldne

SMEH — KROFI

PIŠKE NA RAZNJU

**Dr. FRANC KNAVS ODVETNIK**

prične z letošnjim rednim poslovanjem 23. februarja na Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital  
Uradne ure 17—20  
Na telefonu 93-0719 tudi dopoldne

**SLOVENSKI DOM v**

**Carapachayu**

priredi

**PUSTNO PRIREDITEV**

v nedeljo, 28. februarja

Dobri krofi in lepa postrežba

Lepo vabljeni!

**SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU**

vabi vse rojake in rojakinje na

**PUSTNO DRUZABNO PRIREDITEV**

ki bo na pustno nedeljo, 28. februarja, popoldne

že opoldne bodo na razpolago OCVRTI PIŠČANCI

Začetek ob 16 uri

**IGRA MOULIN ROUGE**

†  
Sporočamo prežalostno vest, da nas je po težkem trpljenju za vedno zapustila dne 14. februarja 1965 v svojem 36 letu naša pre-dobra ženka, mamica in nečakinja, gospa

**Ivanka Čepon roj. Turk**

Previdena z vsemi tolažili svete vere in zadnjo popotnico ji je Bog Stvarnik podaril svoj mir.

Naj nam bo dovoljeno, da ob tej priložnosti izrečemo iskreno zahvalo vsem, ki so čuli v vseh dneh njenega trpljenja ob bolniški postelji in ji bili neprestano v pomoč. Bog naj vsem poplača plemenito delo usmiljenja in sočustvovanja, kar je tudi nam ob tej težki izgubi v veliko tolažbo.

Anton, ljubeči soprog  
Toni, Marijan, Marija, Danica, Ivan, otroci  
Ivana Turk, teta

Mendoza, Horjul, Besnica, Ljubljana.

**Svojo pravo barvo so pokazali**

Tržaški „Novi list“, oziroma njegov glavni urednik dr. Engelbert Besednjak in kulturni urednik Franc Jeza sta v zadnjih mesecih popolnoma jasno pokazala, kako mislita in v čigavi službi sta. Sicer tudi že po dosedanjem pisanju „Novega lista“ ni bilo dvoma, da sovražita vse tiste, ki so se med drugo svetovno vojno borili zoper komunistične revolucionarje, ki so uničevali življenje in premoženje tisočev in tisočev Slovencev (kar je razumljivo, saj je bil Jeza med vojno v partizanskih vrstah), vendar pa se je to sovraštvu v zadnjem času tako stopnjevalo in tako jasno pokazalo, da ne more biti za nikogar prav nobenega dvoma več o tem, kakšna je resnična usmerjenost tega tržaškega lista in njegovih urednikov. Že ob raznih priložnostih se je „Novi list“ zaleval v „belo gardo“, v domobrance in druge protikomunistične borbe, v slovenske škofo in duhovnike ter politične in sploh javne delavce, ki so slovenski silobran in odpor zoper komunistične brutalnosti odobraval in podpirali.

Je pa znal „Novi list“ ta strup servirati tako, da ga je pomešal s sladkorčki. Tu in tam je prinesel slavospev kakemu pr morskega duhovniku, napisal za božič in Veliko noč kak verski članek, poročal kaj o koncilu, pohvalil papeža Janeza XXIII. itd. Za vse, ki znajo gledati, pa je bilo očitno, da je njegova naloga begati in mešati slovenske katoličane na Primorskem, omalovaževati in smešiti njihove verske, politične, gospodarske ter kulturne organizacije ter vse to delo prepeljavati v naročje organizacij, ki jih vodi in

nadzira jugoslovanski komunizem. Dočim je „Primorski dnevnik“ odkrito komunističen ter ni mogel med svobodoljubnimi in demokratičnimi Slovenci napraviti zmešnjave, pa je „Novi list“ nevarnejši, ker se zna zakrinkati, ker tudi svoj strup skupaj z užitno hrano, ker zapiše včasih celo besedo rahle graje na račun komunistov.

Več kot jasno je, da „Novi list“ tega ne bo priznal in bo ogorčeno protestiral zoper naše ugotovitve. Toda naj pojasni npr. tole: „Novi list“ izhaja že 13 let. Ima redno 10 strani, je skoraj brez oglasov, ima več plačanih urednikov in njegova naklada ni visoka. Za tiste, ki se spoznajo na izdajanje časopisov, je več kot jasno, da ima list milijonske deficite in če list kljub temu izhaja, mora nekdo te deficite pokrивati. Čigave interese „Novi list“ in njegovi pisci zagovarjajo in branijo, pa je razvidno skoraj iz vsake številke tako v političnih in kulturnih člankih. Spretno hvali sovjetsko politiko, hvali njeno vojaško moč, povzdiguje njene znanstvene uspehe, hvali jugoslovansko komunistično politiko in se klanja jugoslovanskemu diktatorju, hvali slovensko komunistično tendenco in nemoralno „kulturno“ blago, istočasno pa objavlja pikre članke zoper zapadne demokratične države in porabi vsako priložnost, da udari po protikomunistih, zlasti slovenskih.

Posebno očitno se je to zgodilo v članku „Nona na drsalkah“, ki ga je „Novi list“ objavil 19. novembra 1964 in v članku „Ideali in oblast“, objavljenem 10. decembra 1964. Oba članka je napisal Franc Jeza.

V prvem članku se je Franc Jeza, ki je že preje v nekem članku imenoval Osvobodilno fronto „epopejo slovenskega naroda“, zaletel v goriški „Katoliški glas“, ki je zapisal ob priložnosti, ko je bil pri sv. Križu s spomenika padlim partizanom ukraden križ, da so „komunistični priganjaci nasilno odpeljali slovenske fante in može v gozdove, ki so tam padli za lažne ideale“.

V te „lažne ideale“ se je Jeza razburjano obregnil in odgovoril Katoliškemu glasu takole: „Udarjati v listu po idealih odporiškega gibanja in jih označevati za lažne, pomeni hudo žalitev milijonov evropskih ljudi, ki so vstali v odporu proti nacističnemu zverinstvu...“ Za ta odpor uporablja Jeza za naziv „rezistenca“ kot je v navadi v zapadni Evropi. In še nadaljuje Jeza: „Žaliti odporiško gibanje in njegove ideale pomeni danes zaslepljeno vztrajanje pri zgrešeni medvojni politiki...“

Jeza bi rad dopovedal svetu, da je bilo delo Osvobodilne fronte in partizanov na Slovenskem isto kot odporiško gibanje ali rezistenca na Norveškem, v Franciji, Holandiji, Italiji, Grčiji itd. Toda prav to ni res. V omenjenih državah so organizirali odporiško gibanje vsi demokratični ljudje brez ozira na politično prepričanje in vero ponekod skupaj s komunisti. V Sloveniji pa so komunisti in nihče drug kot komunisti skupaj z nekaterimi sopotniki sprožili komunistično revolucijo, ki je izkoristila okupacijo po tujcih za to, da uniči domače nasprotnike komunizma. In te so tudi resnično brezobzirno uničevali, mučili, streljali, metali v kraške jame, ko še ni bilo nobenih vaških straž in domobrancev. Ali se je vse to vršilo v imenu „pravih idealov“?

Razumljivo je, da se je slovensko ljudstvo uprlo temu nasilju in so tako spontano nastale četniške skupine, vaške straže, domobranci in druge protikomunistične skupine.

Ideali Rezistence so bili osvoboditev osovovine izpod fašistične in nacistične tiranije, ki so jo odklanjali vsi Slovenci. Ideali O. F. pa so bili pomagati komunistom na oblast in urediti Slovenijo in vso Jugoslavijo po komunističnih načrtih, kar se je pozneje res tudi zgodilo. Če bi imeli slovenski partizani namen organizirati pravo narodno rezistenco zoper okupatorja, potem ne bi sklenili na Primorskem z Nemci dogovora o nenapadanju nemških vojaških transportov, kar je Nemcem ogromno koristilo in bistveno slabilo rezistenco (priča tega dogovora živi v Argentini).

Če nekateri (npr. Jeza, Kocbek in dr.) takrat tega niso vedeli in videli, kar je bilo jasno ogromni večini slovenskega naroda z vsemi njegovimi cerkvenimi in političnimi vodniki, in če nekateri (npr. Jeza, Kocbek in dr.) še danes vztrajajo na tej poti, ne spreminjajo prav nič dejanskega stanja in resnice.

Ideali Rezistence so bili veliki in pravi ideali in zaradi tega idealov je moralo iti v Dachau in druga taborišča tudi mnogo domobrancev in drugih nekomunističnih Slovencev. Ideali O.F. in partizanstva pa so bili lažni ideali, izraženi v znani komunistični popevčici „rop, požig, umor“ (namreč — svojih slovenskih političnih nasprotnikov). Jeza govori o nacističnem zverinstvu, ki je resnično vse obsodbe vredno in so ga mnoga sodišča že tudi sodila. Nima pa Jeza nobene besede obsodbe komunističnega zverinstva, zgrešenega

**ESLOVENIA LIBRE**

Editor responsable: Milos Stare  
Redactor: José Kroselj  
Redacción y Administración:  
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires  
T. E. 69-9503  
Argentina

FRANQUEO PAGADO  
Concesión N° 5775  
TARIFA REDUCIDA  
Concesión N° 3824  
Registro Nacional de la Propiedad  
Intellectual No. 817.086

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1965: za Argentino \$ 1000.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev. Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

JAVNI NOTAR  
Francisco Raúl Cascante  
Escribano Público  
Pta. baja, ofic. 2  
Cangallo 1642 Buenos Aires  
T. E. 35-8827